

LAB 190

– Vi kopplar samman stad och land

Interkommunal utvecklingsplan 2018

LAB190 är en samverkansplattform för att skapa ett modellområde för hållbar utveckling.

Vi fokuserar på gröna näringar, hållbar besöksnäring och infrastruktur för att binda ihop landskapet mellan Hjällbo och Nossebro.

LAB 190

Inledning

LAB190 är en långsiktig samverkansplattform för att skapa ett modellområde för hållbar utveckling. Inom ramen för LAB190 samverkar offentliga aktörer för att binda ihop stad och land i landskapet mellan Hjällbo och Nossebro. Parter i LAB190 är Göteborg/SDF Angered, Lerums kommun, Alingsås kommun, Essunga kommun, Göteborgsregionens kommunalförbund, VGR/Västarvet, Business Region Göteborg samt Länsstyrelsen Västra Götaland.

Utgångspunkten för arbetet är intentionerna i Europeiska Landskapskonventionen. I konventionens anda försöker LAB190 utmana administrativa gränser och sektorstänkande och istället försöker stärka funktionella samband och helhetsperspektiv. En viktig utgångspunkt är också invånarnas delaktighet i områdets utveckling och en samverkan mellan offentlig, privat och idéburen sektor.

Modellområdet är vår gemensamma testmiljö där vi i praktiken prövar arbetssätt som stärker alla tre perspektiven; ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Arbetet drivs i en utvecklingsprocess utan uttalat slutdatum.

Samverkansplattformen initierades 2013 på initiativ från Västarvet. Parterna enades om tre huvudsakliga områden att samverka kring; MAT, TURISM och INFRASTRUKTUR. En arbetsgrupp med representanter för parterna bildades och denna driver arbetet. Denna genomförde en kartläggning av området 2014/2015. Kartläggningen låg till grund för en första Interkommunal utvecklingsplan. Planen har reviderats årligen 2016 och 2017. Denna plan är den tredje interkommunala utvecklingsplanen. En sammanställning av tidigare genomförda insatser finns redovisade i planen för 2016. Business Region Göteborg driver regionalfondsprojektet Stadslandet vars mål till stora delar sammanfaller med LAB190 och vissa insatser i projektet kommer att beröra hela LAB190-området.

Om området

Landskapet längs väg 190 skär genom fyra kommuner. Det ingår i en av de gröna kilar som i Strukturbilden för Göteborgsregionen lyfts fram som viktiga för en hållbar samhällsutveckling. Det är den gröna kilen med störst sammanhållen jordbruksmark och utgör en levande landsbygd i direkt kontakt med storstaden. Området utgörs av landskapet längs väg 190 från Hjällbo till Nossebro och är cirka 7 mil långt. En gräns för kartläggningsområdet har dragits 4 km ut från vägen i varje riktning men en absolut gräns för området har inte varit fruktbart att definiera.

Gemensam målbild

Målet med arbetet är att genom ett landskapsperspektiv koppla samman stad och land. Vi gör det genom att arbeta med ett modellområde för hållbar utveckling. I området strävar vi mot att förena ett livskraftigt näringsliv, stärkta ekosystem och ett socialt välmående. Vi tror att stadsnära landsbygd har särskilt stora möjligheter att gå före och vara en förebild för hur landskapet används på ett långsiktigt hållbart sätt som stärker samspelet mellan stad och land.

Parterna i LAB190 ska gå före och vara spets i frågor om hållbar samhällsutveckling. LAB190 är vårt sätt att pröva nya arbetssätt inför kommande samhällsutmaningar som klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald. På så sätt blir processen med LAB190 en gemensam angelägenhet för utveckling och förvaltning av landskapet.

Målet för planen är att mobilisera olika aktörer som kan bidra till en hållbar utveckling och hitta nya arbetssätt för hur dessa skapar gemensam handlingskraft genom innovation.

Ansvar och rollfördelning

I Utvecklingsplanen samordnas de planerade insatserna i området. Den omfattar de offentliga parternas insatser men bygger på tät samverkan med näringsliv och civilsamhälle. Dessa involveras i arbetsgrupper och delprojekt. Eftersom LAB190 inte är en egen juridisk person fördelas ansvar för insatserna och projektägarskap mellan parterna.

Organisation

LAB190 leds av en styrgrupp av förtroendevalda vars uppgift är att koppla LAB190 till parternas strategiska utvecklingsarbete och ta beslut om inriktning av LAB190. Inför 2018 utgörs styrgruppen av förtroendevald från vardera Göteborg, Lerums kommun, Alingsås kommun, Essunga kommun, Göteborgsregionens kommunalförbund och Västarvet/VGR. Business Region Göteborg samt Länsstyrelsen kan adjungeras. Det praktiska arbetet drivs av en samordningsgrupp av tjänstemän som rapporterar till styrgruppen. Samordningsgruppen kan bilda arbetsgrupper för specifika områden och delprojekt. I samordningsgruppen ingår utöver ovan nämnda även Business Region. Göteborg I arbetsgrupperna kan även representanter från näringsliv och civilsamhälle ingå.

Finansiering

LAB190 skall samordna utvecklingsprojekt i området och hjälpa fram projektansökningar i de ordinarie stödsystemen. Vid behov kan organisationen för LAB190 stå som sökande för egna initierade utvecklingsprojekt. Parterna i styrgruppen bidrar med en mindre årlig summa för omkostnader.

Handlingsplan 2018

Vi skapar ett modellområde för hållbar utveckling som kopplar samman stad och land. Detta gör vi genom:

1. Att samordna målbilder, resurser och insatser från offentliga aktörer

1.1 Förankring av LAB190 i regionala, delregionala och kommunala planer och strategier.

Under året skall vi knyta arbetet i LAB190 tydligare till parternas strategiska planer (exv. ÖP, näringslivsstrategi, besöksnäringsstrategi, infrastrukturplaner). Ett första steg är att jämföra parternas olika planer för att identifiera gemensamma insatser och utvecklingsbehov.

Ansvar: Samordningsgruppen

När: Första kvartalet 2018

1.2 Utveckla gemensamma arbetsformer.

Under året skall vi utveckla vår förmåga att hantera tvärsektoriella- och flernivå- processer. Vi genomför därför en workshop i samverkan med lokala aktörer om medskapandeprocesser.

Ansvar: Samordningsgruppen

När: 2018 (- 2023)

1.3 Ta fram en gemensam kommunicerbar målbild för områdets utveckling.

Vi skall, i samverkan med lokala aktörer, ta fram en konkret målbild för områdets utveckling som exemplifierar vad vi menar med ett modellområde för hållbar utveckling. Den skall användas som parternas gemensamma målbild men också i kommunikationen med externa aktörer. Detta kan kopplas till de lokala utvecklingsgrupperna under punkt 2:2.

Ansvar: Samordningsgruppen

När: Första kvartalet 2018

1.4 Genomför en studieresa till Kristianstad vattenrike.

Samordningsgruppen besöker Kristianstad vattenrike och Biosfärsorganisationen i syfte att utbyta erfarenheter.

Ansvar: Samordningsgruppen

När: Våren 2018

2. Att stärka den lokala delaktigheten i områdets utveckling

2.1 Involvera näringsliv och civilsamhälle i samverkansplattformen LAB190.

En förutsättning för områdets utveckling är ett samspel mellan offentliga, privata och ideella aktörer. Under 2018 skall dessa involveras i LAB190-arbetet för att ges möjlighet att bidra med sina resurser i områdets utveckling genom att ingå i arbetsgrupper.

Ansvar: Respektive arbetsgrupp ansvarar för att dessa involveras.

När: 2018

2.2 Stärka och initiera lokala utvecklingsgrupper och deras samverkan.

Våren 2018 påbörjar vi ett utvecklingsprojekt med syfte att stärka och initiera lokala utvecklingsgrupper i området. Projektet planeras finansieras genom en LLU-ansökan som skrivs av hela Sverige skall Leva inom ramen för den förstudie de genomfört under hösten 2017. Utvecklingsgrupperna involveras i "1.3 Ta fram en gemensam kommunicerbar målbild för områdets utveckling."

Ansvar: Samverkansgruppen tillsammans med Hela Sverige ska leva.

När: 2018

2.3 Samla ungas framtidsbilder

Under våren 2018 genomför vi workshoppar med unga vuxna (18-25) i hela området för att fånga upp deras syn på hur området skall utvecklas. Workshopparna följs upp av ett seminarium där grupperna av unga möter beslutsfattare i kommunerna. Detta kopplar till målbilden för områdets utveckling.

Ansvar: Västarvet i samverkan med kommunala tjänstemän.

När: 2018

3. Att stödja utvecklingen av gröna näringar

3.1 Skapa en plattform för gröna näringar i området

Vi kommer att genomföra en förstudie kring att bilda ett mat-BID där offentliga och privata parter samverkar. Arbetet samordnas med regionalfondsprojektet Stadslandet Göteborgs hållbarhetsstrateg som har uppdraget att arbeta med nya affärsmodeller i samverkan med producenter, hotell, restaurang, marknader och hushåll.

Ansvar: Arbetsgrupp MAT

När: 2018

3.2 Pröva affärsmodeller för hållbar markanvändning.

I samverkan mellan Västarvet, Göteborgs stad och COWI skrivs en ansökan till Climate KIC för att skapa ett Demonstratorprojekt med "Peri-urban, multifunctional and sustainable landuse" Ansökan är en direkt fortsättning på det pågående Acceleratorprojektet inom Climate KIC som genomförs under hösten 2017 som utmynnar i en affärsmodell för mångfunktionellt markutnyttjande.

Om projektet beviljas ska genomförandet påbörjas under 2019 och pågå under ca tre år.

Ansvar: Arbetsgrupp MAT

När: Okt 2018

3.3 Stärka mötesplatser för gröna näringar i området.

Inom området finns pågående initiativ för att skapa mötesplatser (hubbar) för matproducenter. Dessa har potential att fungera som innovationsmiljöer för nya företag och affärsmodeller. Under året samordnar vi våra resurser för att stärka deras utveckling.

Ansvar: Arbetsgrupp MAT

När: 2018

3.4 Samordna resurser kring affärsutveckling för företag inom gröna näringar.

Parterna i LAB190 har var och en resurser och stödsystem för att stärka företag inom Gröna Näringar. För att underlätta för näringsidkarna samordnar vi informationen om dessa stödformer.

Ansvar: Arbetsgrupp MAT

När: 2018

3.5 Initiera en studie av cirkulära materialflöden i bygg och fastighetssektorn.

Cirkulära flöden och återbruk har stor betydelse för en hållbar utveckling utifrån miljöperspektiv men kan också ha betydelse för social hållbarhet och kan skapa värden för den lokala ekonomin. Under året initierar vi en förstudie kring potentialen för cirkulär ekonomi i byggandet.

Ansvar: Arbetsgrupp MAT

När: 2018

4. Att utveckla områdets hållbara besöksnäring

4.1 Stärka den gemensamma marknadsföringen av området.

Området har med sitt storstadsnära läge stor potential att locka fler besökare. En förutsättning är en gemensam marknadsföring som lyfter hela området och som de enskilda aktörerna kan koppla sina erbjudanden till.

Ansvar: Arbetsgrupp BESÖKSNÄRING

När: 2018

4.2 Skapa nya produkter inom besöksnäringen.

I området finns få (eller inga) säljbara paket för besöksnäringen. Inför säsongen 2018 verkar vi för att ta fram minst en ny produkt som involverar minst två kommuners besöksmål.

Ansvar: Arbetsgrupp BESÖKSNÄRING

När: 2018

4.3 Bygga vidare på de nätverk som skapats genom Festa Via 190.

Under arbetet med Festa Via skapades nya nätverk med viktiga aktörer i området. Under 2018 kommer vi att knyta dem närmare arbetet med att stärka områdets besöksnäring.

Ansvar: Arbetsgrupp BESÖKSNÄRING

När: Påbörjas 2018

4.4 Samordna resurserna kring affärsutveckling för företag i besöksnäringen.

Parterna i LAB190 har var och en resurser och stödsystem för att stärka företag inom besöksnäringen. För att underlätta för näringsidkarna samordnar vi informationen om dessa stödformer.

Ansvar: Arbetsgrupp BESÖKSNÄRING

När: 2018

5. Att stärka ekosystemtjänster

5.1 Information om ekosystemtjänster i kommunerna.

Informationsinsatsen genomförs i samverkan med GRs LONA-projekt ”Ekosystemtjänster inom GR – kunskapspridning” som ett svar på SOU 2013:68 Synliggöra värdet av ekosystemtjänster.

Ansvar: GRs projektgrupp inom LONA projektet

När: 2018 – (2019)

5.2 Initiera utvecklingsarbete för ekosystembaserad affärsutveckling.

Genomföra workshops för utveckling av ekosystembaserad affärsutveckling.

Ansvar: Business region Göteborg

När: 2018 – (2019)

5.3 Genomför Climate KIC projekt för blå-gröna lösningar.

Under 2018 genomför vi en förstudie om att bygga en affärsmodell om hur det kan gå att minska risken för framtida översvämningar. Projektområdet utvidgat till delar av Säveån.

Ansvar: Västarvet i samverkan med COWI

När: 2018

5.4 Medverka i ansökan inom Urban Transition, Climate KIC.

Under 2018 medverkar vi, efter förfrågan från Climate KIC, i en ansökan om ett större projekt i samverkan med COWI och Imperial Collage London om blå-gröna lösningar. Imperial College har ambitionen att skapa 20 framstående hubbar i Europa för blågröna lösningar och de är intresserade av att LAB190 blir en av dessa.

Ansvar: Västarvet i samverkan med COWI

När: 2018

6. Utveckla hållbara transporter och kommunikationer

6.1 Förankra LAB190 i befintliga regionala strukturer gällande transport och trafikplanering.

Skapa en arbetsgrupp för infrastruktur med deltagande från VGRs avdelning för infrastruktur och kollektivtrafik.

Ansvar: Arbetsgrupp INFRASTRUKTUR

När: Påbörjas 2018

6.2 Tag fram en plan kring en cykelsatsning längs 190.

Planen bör ha ett fokus på besöksnäringen och tas fram i samverkan med Hållbart Resande Väst och Västsvenska turistrådet. Området har stor potential till cykelturism genom de väl utbyggda cykelvägar som finns.

Ansvar: Arbetsgrupp INFRASTRUKTUR

När: Påbörjas 2018

7. Att utveckla samverkan med universitet och högskolor

Vi samverkar med Universitet och Högskolor för att knyta till oss kompetens i utvecklingsarbetet och för att kunna erbjuda forsknings- och uppsatsämnen för forskare och studenter. Under året planerar vi en utökad samverkan med:

Mistra Urban Futures
Förvaltningshögskolan, GU
Högskolan Väst
Chalmers
Handelshögskolan
SLU

7.1 Samverka inom forskningsforumet Stadslandet Göteborg

Stadslandet Göteborg har etablerat en forskningsplattform i samverkan med Mistra Urban Future. Delprojektet har egen budget och en person kommer arbeta halvtid som forskningssamordnare och en person kommer arbeta halvtid med att koppla lokalt näringsliv/entreprenörer och lokala utvecklingsgrupper med forskning. Ambitionen är att forskningsplattformen kopplas till LAB190.

Ansvar: Samordningsgruppen genom Business Region Göteborg

När: 2018 – 2019

8. Att utveckla Europeisk samverkan

Arbetet med att utveckla Europeisk samverkan i olika projekt är en viktig del av LAB 190 samarbetet. Frågorna om nya samverkansformer mellan stad och landsbygd växer starkt som ett prioriterat område i Europa. Vi vill ligga i framkant och vill vara banbrytande i vårt modellområde för att söka nya vägar för att bryta segregationen mellan stad och landsbygd för att främja samarbete för hållbar lokal utveckling och lokal ekonomisk utveckling i nya former.

8.1 Samarbete med Hannover region

Hannover region har inlett ett samarbete med projektet Stadslandet Göteborg. Hannover region är unikt då man är en city-region vilket innebär att det politiska styret och offentliga förvaltningen ligger på motsvarande Göteborgsregionen men med en samordnande, utjämnande och avlastande funktion för kommunerna.

Det innebär att man arbetar aktivt med strategiska utvecklingsfrågor som rör samverkan mellan stad och landsbygd.

Man samverkar med följande frågor i Stadslandet Göteborg:

- 1) Hållbar lokal ekonomisk utveckling i samarbete mellan stad och landsbygd
- 2) Ekosystembaserad inkluderande destinationsutveckling med social hållbarhet
- 3) El-baserad mobilitet och logistik
- 4) Hållbara livsmedelskedjor för lokal utveckling
- 5) Hälsa och social hållbarhet.

Arbetet kan komma utvecklas med andra regioner i Europa och initiativ kan tas till nya delprojekt inom olika EU program.

Arbetet kopplas till LAB190 där så är möjligt.

Ansvar: Samverkan med Hannover Region – Stadslandet Göteborg.

När: 2018-2019